

РАЙОНЕН СЪД ГР. ТРЪН

гр. Трън, ул. „Георги Димитров“ №4, тел. 0777/98652, www.rs-tran.com, E-mail: rstran@abv.bg

изх. № 516, 12.11.2012г.

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
92-50-119	26-11-2012

ДО
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

38.11.12
28.11.12
[Signature]

ДОКЛАД

от Михаил Алексов- председател на Районен съд – Трън

ОТНОСНО: Втората среща на работната група за гражданско-правно и търговско-правно сътрудничество в Югоизточна Европа, проведена на 24-25 септември 2012 г. в Пржно, Република Черна гора

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСТАВЛЯВАЩ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

В изпълнение на решение по протокол №37/т.41/ от 20.09.2012г. на Висшия съдебен съвет бях командирован за участие във Втората среща на работната група за гражданско-правно и търговско-правно сътрудничество в Югоизточна Европа, за периода 24-25 септември 2012 г. в Пржно, Република Черна гора.

Срещата бе организирана от Немското дружество за международноправно сътрудничество /GIZ/ и в нея взеха участие висши представители на министерствата на правосъдието, на съдебната власт и на прокуратурата от страните от централна и югоизточна Европа, представител на ЕК – г-жа Патриция де Лука, както и утвърдени експерти в областта на международно-правното сътрудничество. Представители на българската държава бяхме г-жа Радосвета Раева – прокурор във ВКП, г-н Красимир Войнов - главен експерт в

Министерството на правосъдието, отдел „Международно сътрудничество и правна помощ по граждански дела“ и аз.

Работната програма протече по следния график:

I. Понеделник – 24.09.2012 год.

Срещата беше председателствана и модерирана от Криста Гелстелхолц от Немското дружество за международно-правно сътрудничество, която приветства участниците на заседанието.

Представителят на Министерство на правосъдието на Република Сърбия – Волкан Симич, доразви идеята, презентирана на предходната среща за създаване на Балканска съдебна мрежа, като отново акцентира на идеята си контактните точки от държавите да са политически фигури от министерствата, като данните и контактите на тези лица да се актуализират постоянно на информационния интернет портал на мрежата. В резултат на проведената дискусия след презентацията не се стигна до решение за начина на финансиране на мрежата, наличието на Централен орган, който да контролира и подпомага работата ѝ, поради което и беше взето решение да продължат обсъжданията на тази идея на следващите срещи.

Във връзка с проекта за конвенция за регионално сътрудничество в областта на гражданските и търговските дела, отношение взе и представителят на ЕК – г-жа Патриция де Лука, която подкрепи позицията изразена от българската делегация на предходната среща и посочи, че страните членки на ЕС, без изрична санкция на съюза не могат да преговарят и да се включат като страни по конвенцията, техните представители могат да дават единствено експертни становища. В презентацията си г-жа де Лука изрази подкрепата на ЕК по отношение на подготвения инструмент за регионално сътрудничество.

След встъпителните слова г-жа Гелстелхолц представи постъпилите становища и предложения във връзка с конкретни регулации на проекта за конвенция и се пристъпи към обсъждане на отделните разпоредби по подготвения от експерти проект на конвенция.

Г-н Рок Щеблер - Словения, посочи, че е добре да има подготвен текст на Конвенцията в резултат на заседанието, още повече, че на него присъства и представител на Европейската комисия.

Г-жа Патриция де Лука, представител на Европейската комисия, посочи, че Луганската конвенция повишава нивото на сътрудничество между страните. Първата такава е приета през 1988 г. и е рамка за признаване и изпълнение на съдебни решения. Подобен инструмент за интеграция е и „Брюксел“ I, като е възможен прогрес по отношение на този регламент. Г-жа де Лука посочи, че Европейската комисия гледа положително към изработването на регионален акт. Моделът на „Брюксел“ I предполага високо доверие между страните-членки. В новата конвенция трябва да има и основания за отказ на държава-страна по конвенцията, която веднъж се е присъединила към нея.

Предимството на такива актове е, че съдилищата и практиците от бъдещите членки ще могат да имат по – добра интерпретация на акта с оглед приложението на Луганската конвенция. В обобщение г-жа де Лука посочи, че Европейската комисия приветства проекта. Той е близо до разбирането на ЕС за сътрудничество.

Експерт от Швейцария, която е и депозитар на Луганската конвенция, посочи, че към настоящия момент не е реалистично да има нови държави по Луганската конвенция. Може да има интеграция на регионално ниво на база модификации на конвенцията.

Г-н Бийтън посочи, че представлява организация с опит за създаване на международни конвенции - Хагската конференция по международно частно право. По молба на организаторите участва като нейн представител от сферата на гражданското правосъдие, което използва опита на специализирани национални експерти. Хагската конференция подкрепя изработването на такъв акт и счита, че това е добър начин да се практикува международното сътрудничество.

Поставен беше въпросът, кой ще може да ратифицира конвенцията.

Председателството посочи, че са получени коментари от Македония по текста на проект на конвенцията, който е на база интерпретация на Луганската конвенция. Подготвеният вариант на текст ще бъде представен като основа на която да се проведат обсъжданията на настоящата среща.

По отношение на възможните участващи държави експертите се обединихме, че такива ще са страните от ЦЕФТА – Албания, Босна и Херцеговина и други. Особено е положението на Хърватия след присъединяването ѝ към ЕС. Конвенцията би могла да се открие и за държави – нечленки на ЦЕФТА.

Представителят на Хърватия посочи, че се обмисля възможността Хърватия да вземе участие при изработването и да ратифицира конвенцията преди да бъде приета за член на ЕС. Тя ще има положително влияние върху региона. За Турция - може да се помисли предложение за включването ѝ към нея.

Професор Бабиц от Хърватия посочи, че бъдещият акт ще бъде важен инструмент за признаването на съдебни решения.

Извърши се преглед на разпоредбите на Луганската конвенция, като се прие, че част от тях – тези за застрахователните договори няма да бъдат включени в новия акт, защото има коментари срещу тях.

Във връзка с обсъжданията беше посочено, че с оглед приложението на бъдещата конвенция е необходимо да има обучение на съдии.

След това във връзка с поставената програма се пристъпи към обсъждане на представения от председателството проект на конвенция, обсъжданията течеха текст по текст.

При обсъждането на отделните разпоредби на проекта беше прието, че чл. 17 и чл.21 се нуждаят от редакция. Беше коментиран също чл.22 от проекта за изключителната компетентност, за който изразените мнения се обединиха около становището, че е много полезен текст. Основно обсъжданията бяха насочени към следните текстове: чл. 32, в който е дадено определение за решение и е необходимо допълнение. Параграф 3 и 4 се отнасят за решение, предоставено в страна по изпълнение; чл. 35 и чл. 43 – декларация за изпълняемост – първи параграф. Параграф 4 от 43 има връзка с 26; чл.53 и 55 имат връзка помежду си; в чл. 57 и 58 трябва да се изясни понятието „публичен“ инструмент - важно значение тук има вътрешното право на страните – членки; чл. 63, параграф 2 и чл. 68, параграф 4 – влизане в сила. След този бърз преглед на текста на конвенцията, участниците приеха да насочат обсъжданията към друга област, с която да имат възможност да обсъдят помежду си по време на паузите и да обмислят конкретни предложения за изменение на текста на предложениия проект.

Г-жа Патриция де Лука повторно посочи, че държавите – членки на ЕС не могат да участват в нови споразумения за признаване и изпълнение. Такава е и практиката на Съда на Европейския съюз.

Базирайки се на обстоятелството, че „Брюксел“ I кореспондира с Рим I, т.е. семейното право и правото на наследяване са извън обхвата на първия регламент, Председателството попита, дали трябва да се разшири сферата на сътрудничество с инструмент и за семейни въпроси.

Македония посочи, че трябва да помисли за регионален аналог на „Брюксел“ II bis, като мотивира това си становище с обстоятелството, че страните от региона искат да създадат правна област от конвенции, които да им помогнат да прилагат разпоредбите на европейските актове.

Беше проведена дискусия за името на бъдещия акт, дали да е „Сараевска конвенция за взаимно признаване на решения по граждански дела“.

Проф. Бабич направи бележка официалното име да е „Сараевска“ конвенция.

Българските представители подкрепихме Словения да е без изрично включване на „Сараевска“, а името на конвенцията да е само по темите, които засяга около което становище се обединиха и останалите представители.

Беше поставен въпрос дали да е открита конвенцията или да е само за страните от ЦЕФТА. Направено беше предложение да е открита, което беше прието единодушно.

В края на първия работен ден се обсъди дали след влизането в сила на Конвенцията да се прилагат разпоредбите от двустранните договори? Някои делегации заявиха, че в текстовете са копирани

разпоредбите от тези договори. Беше обсъдена възможността да бъде създаден Постоянен комитет, който да има представители от държавите с един глас.

II. Вторник – 25.09.2012 год.

Съгласно предварителната програмата на срещата на експертните екипи през втория работен ден продължиха дискусиите във връзка с конкретни текстове, като се прие да се подложат на обсъждане само спорните текстове от предложения от председателството проект на конвенцията, а по останалите да се приеме, че експертите са съгласни с разпоредбите и да не се провежда повторно обсъждане.

Беше обърнато внимание на чл. 5 – дали да се запази издръжката в приложното поле и да се създаде регионална европейска правна област, като се взе предвид, че в Луганската конвенция има малка разпоредба – чл. 5, ал. 2, която с времето е доказана в практиката, като в крайна сметка се прие да се следва тази добра практика. Имаше предложение въпросът да не бъде включван, защото в ЕС има специален Регламент за издръжките, но то не се прие.

По отношение на чл. 15 – чл.17 от проекта, отнасящи се за потребителските договори, отново беше поставен въпрос дали да има дефиниция за понятието „потребител“. Ако няма, въпросът да се регулира от националното право. Прие се в конвенцията да не се включва изрично легално определение на понятието „потребител“.

Остана открит въпросът дали да се направи нещо за защитата на потребителите в текста.

Проведена беше дискусия и дали да има специална разпоредба за приложението на конвенцията. Представителят на Министерство на правосъдието на Република България посочи като пример разпоредбата на чл. 8 от Апостилната конвенция, където е казано, че ако има по – модерна и опростена процедура в друг акт по същия въпрос, по – простата процедура може да се приложи. Добре е да е така и в новия акт, тоест има два подхода – приоритет в приложението на конвенцията или възможност да действат и други актове. Беше направено предложение да бъде дадена възможност на страните от Луганската конвенция да се присъединят към новия акт. ЕС може да е страна в тази конвенция теоретично. В продължение на предходното си предложение България постави въпрос за двустранните договори и беше отговорено, че ще има Протокол между Министерствата на правосъдието на членовете в акта, в който ще бъдат посочени договорите, засягащи се от приложението му.

В резултат на проведените обсъждания на конкретните разпоредби в двата работни дни на срещата членовете на работната група приехме окончателен вариант на проект на конвенцията – Приложение 1.

В края на заседанието като обобщение на дейността на работната група по време на Втората ѝ среща бяха приети и следните заключения:

1. Участниците в настоящата среща подкрепят инициативата за международна конвенция относно компетентността и признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела.
2. Проектът подготвен от експерти на настоящата среща ще послужи за основа на Конвенцията.
3. Конвенцията ще ползва за модел Луганската конвенция от 2007г, респ. Регламент Брюксел I.
4. Възможните договарящи страни по Конвенцията ще са членовете на ЦЕФТА /Албания, Босна и Херцеговина, Косово, Македония, Молдова, Сърбия, Хърватия, Черна гора/, като са допустими и други, например страните по Луганската конвенция.
5. Предложенията направени от Министерствата на правосъдието на държавите и от независими експерти, както и резултатите от настоящата среща ще бъдат взети предвид за окончателния вариант на проекта.
6. Ще бъде подготвен обяснителен доклад към проекта.
7. Преработената версия на проекта ще бъде изпратена на Министерствата на правосъдието през втората половина на месец октомври.

Приложение 1: Неофициален превод на приетия на работния на срещата английски език на Конвенция относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела

гр. Трън
12.11.2012г.

ИЗГОТВИЛ:

/ Михаил Алексов /

**Конвенция
относно компетентността, признаването и изпълнението
на съдебни решения по граждански и търговски дела**

ПРЕАМБЮЛ

**ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ ПО НАСТОЯЩАТА
КОНВЕНЦИЯ,**

РЕШЕНИ да укрепят правната защита на лицата, установени на техните територии,

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД, че за тази цел е необходимо да се определи международната компетентност на съдилищата, да се улесни признаването и да се въведе ускорена процедура за гарантиране на прилагането на съдебни решения, автентични инструменти и съдебни спогодби,

КАТО ОСЪЗНАВАТ връзките помежду им, които са утвърдени в икономическата област от споразумението за свободна търговия, сключено през 2006/ЦЕФТА/

КАТО ИМАТ ПРЕДВИД:

- Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела,

- Конвенцията от Лугано от 30 октомври 2007 г. относно компетентността и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела

УБЕДЕНИ, че разширяването на прилагането на принципите, предвидени в Регламент (ЕО) № 44/2001 по отношение на договарящите се страни по настоящата конвенция ще задълбочи правното и икономическото сътрудничество,

В ЖЕЛАНИЕТО СИ ДА гарантират колкото се може по-уеднаквено тълкуване на настоящия инструмент,

РЕШИХА в този дух да сключат настоящата конвенция, и

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

ДЯЛ I

ОБХВАТ

Член 1

1. Настоящата конвенция се прилага по отношение на граждански и търговски дела независимо от естеството на съда или правораздавателния орган. Тя не обхваща данъчни, митнически или административни дела.

2. Настоящата конвенция не се прилага по отношение на:

а) гражданското състояние, правоспособността и дееспособността на физическите лица, имуществените права, произтичащи от брачни правоотношения, завещания и наследяване;

б) производствата, свързани с обявяването на дружества или други юридически лица в несъстоятелност, конкордатите и аналогичните производства;

в) социалното осигуряване;

г) арбитража.

ДЯЛ II

КОМПЕТЕНТНОСТ

РАЗДЕЛ 1

Общи разпоредби

Член 2

1. При спазване на разпоредбите на настоящата конвенция исковите срещу лицата, които имат местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава.

2. Лица, които не са граждани на държава, обвързана по настоящата конвенция, в която имат местоживеене, се подчиняват на правилата за компетентност, които са приложими по отношение на гражданите на тази държава.

Член 3

1. Срещу лица, които имат местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, могат да бъдат предявявани иски в съдилищата на друга държава, обвързана по настоящата конвенция, само по силата на правилата, установени в раздели от 2 до 7 от настоящия дял.

2. По-специално правилата за национална компетентност, установени в приложение I, няма да се прилагат в техен ущърб.

Член 4

1. Ако ответникът няма местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, компетентността на съдилищата на всяка държава, обвързана по настоящата конвенция, при спазване на разпоредбите на членове 22 и 23, ще се определя от правото на тази държава.

2. По отношение на такъв ответник всяко лице, което има местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, може независимо от неговото гражданство да се ползва в тази държава от действащите там правила за компетентност, и по-специално от тези, уточнени в приложение I, по същия начин както гражданите на тази държава.

РАЗДЕЛ 2

Специална компетентност

Член 5

Срещу лице, което има местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, може да бъде предявен иск в друга държава, обвързана по настоящата конвенция:

1. а) по дела, свързани с договор: в съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение;

б) за целите на настоящата разпоредба и освен ако не е договорено друго, мястото на изпълнение на въпросното задължение е:

- в случая на продажба на стоки, мястото в държава, обвързана по настоящата конвенция, където стоките са доставени или е следвало да бъдат доставени съгласно договора;

- в случая на предоставяне на услуги, мястото в държава, обвързана по настоящата конвенция, където услугите са били предоставени или е трябвало да бъдат предоставени съгласно договора;

в) ако не се прилага буква б), се прилага буква а);

2. по дела за издръжка:

а) в съдилищата на мястото, където получаващият издръжката има местоживееене или обичайно пребиваване; или

б) в съда, който според правото на съда е компетентен да разглежда производства относно гражданското състояние на лице, ако делото за издръжка е свързано с това производство, освен ако тази компетентност не се основава единствено на гражданството на една от страните; или

в) в съда, който според правото на съда е компетентен да разглежда производства относно родителска отговорност, ако делото за издръжка е свързано с това производство, освен ако тази компетентност не се основава единствено на гражданството на една от страните;

3. по дела относно гражданска отговорност, деликт или квази деликт, в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие;

4. по отношение на граждански иск за вреди или реституция вследствие на деяние, което води до наказателно производство, в съда, сезиран с това производство, доколкото този съд, съгласно своето право, е компетентен да разглежда граждански иски;

5. по отношение на спорове, произтичащи от дейността на клон, агенция или друг вид представителство в съдилищата на мястото, където се намират клонът, агенцията или представителството;

6. в качеството на учредител, доверителен собственик (trustee) или бенефициер на доверителна собственост (trust), създадена по силата на закон или писмен документ, или устно и доказана писмено в съдилищата на държава, обвързана по настоящата конвенция, където се намира доверителната собственост (trust);

7. по отношение на спор относно плащане на възнаграждение, искано във връзка със спасяване на товар или навло, в съда, в обсега на чиято компетентност:

а) е бил задържан, с цел да се обезпечи това плащане, или

б) е могъл да бъде задържан, но е дадена гаранция или друго обезпечение,

при условие че настоящата разпоредба се прилага само ако се претендира, че ответникът има права върху товара или навлото или е имал такива права по време на спасяването им.

Член 6

Срещу лице с местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, може също така да бъде предявен иск:

1. когато то е един от множество ответници в съдилищата по местоживеене на всеки от тях, при условие че исковите са в такава тясна връзка, че е целесъобразно те да бъдат разгледани и разрешени заедно, за да се избегне рискът от постановяване на противоречиви съдебни решения, постановени в отделни производства;

2. като трета страна по дело за поръчителство или гаранция или в друго производство на трета страна в съда, сезиран с първоначалното дело, освен ако това дело е заведено единствено с цел това лице да бъде отклонено от компетентността на съда, който би бил компетентен по неговото дело;

3. по насрещен иск, произтичащ от същия договор или факти, на които се основава първоначалният иск, в съда, пред който е висящо първоначалното дело;

4. по дела във връзка с договор, ако процедурата може да се съчетае с процедура срещу същия ответник, по дела относно вещни права върху недвижими вещи в съда на държава, обвързана по настоящата конвенция, където е разположен имотът.

Член 7

Когато по силата на настоящата конвенция съд в държава, обвързана по настоящата конвенция, е компетентен за действия във връзка с отговорност, произтичаща от използването или дейността на кораб, този съд или който и да е друг съд, който по силата на националното право на тази държава е заместен за тази цел, също така ще е компетентен по отношение на иски за ограничаване на тази отговорност.

РАЗДЕЛ 3

Компетентност по дела във връзка със застраховане

Член 8

По дела във връзка със застраховане компетентността се определя от разпоредбите на настоящия раздел, без да се засягат разпоредбите на член 4 и член 5, параграф 5.

Член 9

1. Срещу застраховател с местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, може да бъде предявен иск:

а) в съдилищата на държавата, където има местоживеене, или
б) в друга държава, обвързана по настоящата конвенция, в случай на процесуални действия, извършени от притежателя на полицата, застрахования или ползвателя, в съдилищата по мястото, където ищецът има местоживеене, или

в) ако той е съзастраховател, в съдилищата на държава, обвързана по настоящата конвенция, в която е предявен иск срещу основния застраховател.

2. Застраховател, който няма местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, но има клон, агенция или друго представителство в една от държавите, обвързани по настоящата конвенция, по отношение на спорове, произтичащи от дейността на клона, агентството или представителството, ще се счита, че има местоживеене в тази държава.

Член 10

По отношение на застраховка за отговорност или застраховка на недвижима собственост срещу застрахователя може наред с това да бъде предявен иск в съдилищата, където е настъпило вредоносното събитие. Същото се прилага и ако движимо и недвижимо имущество се покрива от една и съща застрахователна полица, и двете са неблагоприятно засегнати от едно и също случайно събитие.

Член 11

1. По отношение на застраховка за отговорност застрахователят също така може, ако законът на съда го позволява, да бъде призован по дело, което увредената страна е предприела срещу застрахования.

2. Членове 8, 9 и 10 се прилагат по отношение на искове, предявени от увредената страна пряко срещу застрахователя, когато такива преки искове са разрешени.

3. Ако правото, приложимо спрямо такива преки искове, предвижда, че притежателят на полицата или застрахованият могат да бъдат присъединени като страни по делото, същият съд е компетентен по отношение на тях.

Член 12

1. Без да се засяга разпоредбата на член 11, параграф 3, застрахователят може да започне дело само в съдилищата на държава, обвързана по настоящата конвенция, в която ответникът има местоживеене, независимо дали той се явява притежател на полицата, застрахован или бенефициер.

2. Разпоредбите на настоящия раздел не засягат правото да се предяви насрещен иск в съда, в който в съответствие с настоящия раздел е висящо основното дело.

Член 13

Разпоредбите на настоящия раздел могат да се дерогират само със споразумение:

1. което е сключено след възникване на спора, или
2. което допуска притежателят на полицата, застрахованият или бенефициерът да започнат дело в съдилища, различни от тези, посочени в настоящия раздел, или
3. което е сключено между притежател на полица и застраховател, ако и двамата по време на сключване на договора имат местоживееие или обичайно пребиваване в една и съща държава, обвързана по настоящата конвенция, и което споразумение предоставя компетентност на съдилищата на тази държава, дори ако вредоносното събитие се случи в чужбина, при условие че това споразумение не противоречи на законодателството на тази държава, или
4. което е сключено с притежател на полица, който няма местоживееие в държава, обвързана по настоящата конвенция, освен дотолкова, доколкото застраховката е задължителна или е относно недвижима собственост в държава, обвързана по настоящата конвенция, или
5. което се отнася до договор за застраховка дотолкова, доколкото покрива един или повече от рисковете, посочени в член 14.

Член 14

Рисковете, посочени в член 13, точка 5, са следните:

1. всякаква загуба или вреда на:
 - а) морски кораби, инсталации, разположени край бреговете или в открито море, или въздухоплавателно средство, произтичащи от рискове, които са във връзка с използването им за търговски цели;
 - б) транзитни стоки, различни от багажа на пътниците, когато транзитът се състои или включва товар на такива кораби или въздухоплавателни средства;
2. всякаква отговорност, различна от тази за телесна повреда на пътници или загуба или увреждане на багажа им:
 - а) произтичаща от използването или дейността на кораби, инсталации или въздухоплавателни средства, както са посочени в точка 1, буква а), доколкото по отношение на последните законодателството на държавата, обвързана по настоящата конвенция, в която е регистрирано въздухоплавателното средство, не забранява клаузи за предоставяне на компетентност срещу такива рискове;

б) за загуба или повреда, причинени от транзитни стоки, както са описани в точка 1, буква б);

3. всякаква финансова загуба във връзка с използването или дейността на кораби, инсталации или въздухоплавателни средства, както са посочени в точка 1, буква а), и по-специално загуба на редовен или чартърен товар;

4. всякакъв риск или интерес във връзка с някои от тези, посочени в точки 1—3;

5. независимо от точки 1—4, всякакви големи рискове.

РАЗДЕЛ 4

Компетентност при потребителски договори

Член 15

1. По отношение на дела във връзка с договор, сключен от лице потребител, за цел, която може да се приеме, че е извън неговата търговска дейност или професия, компетентността се определя от разпоредбите в настоящия раздел, без да се засягат разпоредбите на член 4 и член 5, параграф 5, ако:

а) се отнася за договор за продажба на стоки на изплащане чрез вноски на кредит, или

б) се отнася за договор за заем, изплатим на части, или за някаква друга форма на кредит, предоставен за финансиране на продажбата на стоки, или

в) във всички останали случаи, договорът е сключен с лице, което извършва търговски или професионални дейности в държава, обвързана по настоящата конвенция, където потребителят има местоживееене, или който с всички средства насочва дейностите си към тази държава или към няколко държави, включително тази държава, и договорът попада в обхвата на тези дейности.

2. Когато потребител сключи договор със страна, която не е с местоживееене в държава, обвързана по настоящата конвенция, но има клон, агенция или друго представителство в някоя от държавите, обвързани по настоящата конвенция, тази страна по отношение на спорове, възникнали от дейността на този клон, агенция или представителство, ще се счита с местоживееене в тази държава.

3. Настоящият раздел няма да се прилага по отношение на договор за транспорт, различен от договора, който в цената си включва предоставянето на комбинация от пътуване и настаняване.

Член 16

1. Потребител може да заведе дело срещу другата страна по договора или в съдилищата на държава, обвързана по настоящата конвенция, в която тази страна има местоживееене, или в съдилищата по мястото, където има местоживееене потребителят.

2. Другата страна по договора може да заведе дело срещу потребител от другата страна по договора само в съдилищата на държавата, обвързана по настоящата конвенция, където има местоживееене потребителят.

3. Настоящият член не засяга правото да се предяви насрещен иск в съда, пред който в съответствие с настоящия раздел е висящ първоначалният иск.

Член 17

Разпоредбите на настоящия раздел могат да се дерогират само със споразумение:

1. което е сключено след възникване на спора, или
2. което допуска потребителят да започне дело в съдилища, различни от тези, посочени в настоящия раздел, или
3. което е сключено между потребителя и другата страна по договора, и двамата от които по времето на сключване на договора са имали местоживееене или обичайно пребиваване в една и съща държава, обвързана по настоящата конвенция, и което предоставя компетентност на съдилищата на тази държава, при условие че това споразумение не противоречи на законодателството на тази държава.

РАЗДЕЛ 5

Компетентност при индивидуални трудови договори

Член 18

1. По дела във връзка с индивидуални трудови договори компетентността се определя от разпоредбите на настоящия раздел, без да се засягат разпоредбите на член 4 и член 5, параграф 5.

2. Когато заето лице сключи индивидуален трудов договор с работодател, който няма местоживееене в държава, обвързана по настоящата конвенция, но има клон, агенция или друго представителство в някоя от държавите, обвързани по настоящата конвенция, работодателят по отношение на спорове, възникнали във връзка с дейността на клона, агенцията или представителството, ще се счита, че има местоживееене в тази държава.

Член 19

Срещу работодател с местоживееене в държава, обвързана по настоящата конвенция, може да бъде предявен иск:

1. в съдилищата на държавата, където има местоживееене; или
2. в друга държава, обвързана по настоящата конвенция:
 - а) в съдилищата по мястото, където работодателят обичайно осъществява дейността си или в съдилищата по мястото, където последно е осъществявал дейност; или
 - б) ако зетото лице не осъществява обичайно или не е осъществявало обичайно дейността си в никоя държава, в

съдилищата по мястото, където дейността, за която е наето заетото лице, е разположена или е била разположена.

Член 20

1. Работодател може да започне дело само в съдилищата на държавата, обвързана по настоящата конвенция, където работникът или служителят имат местоживееене.

2. Разпоредбите на настоящия раздел не засягат правото да се предяви насрещен иск в съда, в който в съответствие с настоящия раздел е висящо основното дело.

Член 21

Разпоредбите на настоящия раздел могат се дерогират само със споразумение за предоставяне на компетентност:

1. което е сключено след възникване на спора; или
2. което допуска заетото лице да заведат дело в съдилища, различни от тези, посочени в настоящия раздел.

РАЗДЕЛ 6

Изключителна компетентност

Член 22

Следните съдилища ще притежават изключителна компетентност независимо от местоживееенето:

1. по дела, които имат за предмет вещни права върху недвижим имот или договор за наем на недвижим имот, съдилищата на държавата, обвързана по настоящата конвенция, където е разположен имотът.

Въпреки това, по дела, които имат за предмет договор за наем на недвижим имот, сключен за временно ползване за максимален срок от шест последователни месеца, са компетентни съдилищата на държавата, обвързана по настоящата конвенция, където има местоживееене отговорникът, при условие че наемателят е физическо лице и че наемодателят и наемателят имат местоживееене в една и съща държава;

2. по дела, които имат за предмет действителност на създаването, недействителност или прекратяване на търговски дружества или други юридически лица или сдружения на физически или юридически лица, или действителността на решения на техните органи, съдилищата на държавата, обвързана по настоящата конвенция, в която има седалище търговското дружество, юридическото лице или сдружението. За да се определи това седалище, съдът прилага своите правила на международното частно право;

3. по дела, които имат за предмет действителността на вписванията в публични регистри, съдилищата на държавата, обвързана по настоящата конвенция, където се води регистърът;

4. по дела във връзка с регистрацията или действителността на патенти, марки, дизайни или други подобни права, за които се изисква да бъдат депозирани или регистрирани, независимо дали за това е предявен иск или въпросът е повдигнат инцидентно, съдилищата на държавата, обвързана по настоящата конвенция, в която е подадена заявка за депозирание или регистрацията, или депозирането или регистрацията са извършени, или се смятат за извършени съгласно инструмент на Общността или по силата на международна конвенция.

Без да се засяга компетентността на Европейската патентна служба по силата на Конвенцията за предоставяне на европейски патенти, подписана в Мюнхен на 5 октомври 1973 г., съдилищата на всяка държава, обвързана по настоящата конвенция, ще имат изключителна компетентност, независимо от местоживеенето, по дела във връзка с регистрацията или действителността на всеки европейски патент, предоставен на тази държава, независимо дали за това е предявен иск или въпросът е повдигнат инцидентно;

5. по дела във връзка с изпълнението на съдебни решения, съдилищата на държава, обвързана по настоящата конвенция, в която съдебното решение е било или трябва да бъде изпълнено.

РАЗДЕЛ 7

Пророгация на компетентност

Член 23

1. Ако една или повече страни, които имат местоживеене в държава, обвързана по настоящата конвенция, са се договорили, че съд или съдилищата на държава, обвързана по настоящата конвенция, са компетентни за разрешаване на всякакви спорове, които са възникнали или които могат да възникнат във връзка с определено правоотношение, този съд или тези съдилища имат компетентност. Тази компетентност е изключителна, освен ако страните не са уговорили друго. Споразумението за предоставяне на компетентност се сключва:

а) писмено или устно, потвърдено с писмени доказателства, или

б) във форма, която е съобразена с практиките, които страните са установили помежду си, или

в) в международната търговия, във форма, която е съобразена с обичая, който страните познават или е трябвало да познават и който в тази търговска дейност е широкоизвестен на страните и редовно се съблюдава от страните по договори от вида, приложим в конкретната търговска дейност.

2. Всяко общуване по електронен път, което осигурява траен запис на споразумението е равностойно на "писмена форма".

3. Когато се сключи такова споразумение между страни, никоя от които няма местоживеене в държава, обвързана по настоящата

конвенция, съдилищата на други държави, обвързани по настоящата конвенция, не са компетентни по отношение на споровете им, освен ако съдът или съдилищата, които са избрани, са отказали от компетентност.

4. Съдът или съдилищата на държава, обвързана по настоящата конвенция, на които е предоставена компетентност чрез акт за учредяване на доверителна собственост (trust), имат изключителна компетентност по всяко дело, заведено срещу учредител, доверителен собственик (trustee) или бенефициер, ако става дума за отношенията между тези лица или за техните права или задължения във връзка с доверителната собственост (trust).

5. Споразумения или разпоредби на акт за учредяване на доверителна собственост (trust), с които се предоставя компетентност, нямат правно действие, ако противоречат на членове 13, 17 или 21, или съдилищата, чиято компетентност те претендират да изключат, имат изключителна компетентност по силата на член 22.

Член 24

Извън компетентността, която произтича от други разпоредби на настоящата конвенция, компетентен е този съд на държава, обвързана по настоящата конвенция, пред който се яви ответникът. Това правило не се прилага, когато ответникът се явява, за да оспори компетентността на съда, или когато друг съд има изключителна компетентност по силата на член 22.

РАЗДЕЛ 8

Проверка на компетентността и допустимостта

Член 25

Когато съд на държава, обвързана по настоящата конвенция, е сезиран с иск, който основно засяга дело, по отношение на което съдилищата на друга държава, обвързана по настоящата конвенция, имат изключителна компетентност по силата на член 22, той служебно прогласява, че не е компетентен.

Член 26

1. Когато срещу ответник с местоживееене в държава, обвързана по настоящата конвенция, е предявен иск в съд на друга държава, обвързана по настоящата конвенция, и той не се яви в своя защита, съдът служебно прогласява, че не е компетентен, освен ако компетентността му произтича от разпоредбите на настоящата конвенция.

2. Съдът спира разглеждането на делото дотогава, докато не бъде доказано, че ответникът е могъл да получи документа за образуване на производство или равностоен документ в срок, достатъчен да му позволи да организира защитата си, или че са били предприети всички необходими стъпки за тази цел.

3. Разпоредбите на параграф 2, член 15 от Хагската конвенция от 15 ноември 1965 г. относно връчването в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански и търговски дела се прилагат, ако документът за образуване на производството или равностойният документ трябва да се предадат от една държава, обвързана по настоящата конвенция, в друга съгласно настоящата конвенция.

4. Държавите-членки на Европейската общност, които са обвързани по Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета или по Споразумението между Европейската общност и Кралство Дания относно връчването на съдебни и извънсъдебни документи по граждански и търговски дела, подписано в Брюксел на 19 октомври 2005 г., прилагат в отношенията помежду си разпоредбите на член 19 от посочения регламент, ако документът, с който се образува производството, или друг равностоен документ е трябвало да бъде предаден съгласно посочения регламент или посоченото споразумение.

РАЗДЕЛ 9

Висящ процес (*lis pendens*) — свързани иски

Член 27

1. Когато дела с един и същи предмет и между същите страни са заведени в съдилищата на различни държави, обвързани по настоящата конвенция, всеки друг съд, различен от първия сезиран, спира разглеждането на делото служебно, докато бъде установена компетентността на първия сезиран съд.

2. Когато бъде установена компетентността на първия сезиран съд, всеки друг съд, различен от първия сезиран съд, се отказва от компетентност в полза на този съд.

Член 28

1. Когато свързани иски са висящи пред съдилища от различни държави, обвързани по настоящата конвенция, всеки съд, различен от първия сезиран съд, може да спре разглеждането на делото.

2. Когато тези иски са висящи на първа инстанция, всеки съд, различен от първия сезиран съд, може също така, по молба на една от страните да се откаже от компетентност, ако първият сезиран съд е компетентен по отношение на въпросните иски и правото му допуска тяхното обединяване.

3. За целите на настоящия член исковите се смятат за свързани, когато те се намират в такава тясна връзка помежду си, че е целесъобразно да бъдат разгледани и решени заедно, за да се избегне рискът от противоречащи си съдебни решения, постановени в отделни производства.

Член 29

Когато действията се предприемат в рамките на изключителната компетентност на няколко съдилища, всеки друг съд, различен от първоначално сезирания, ще отхвърля компетентността си в полза на този съд.

Член 30

За целите на настоящия раздел съдът ще се счита за сезиран:

1. в момента, когато документът за образуване на производството или равностоен документ е внесен в съда, при условие че ищецът впоследствие не е пропуснал да предприеме изискуемите стъпки, за да се осъществят действия по отношение на ответника, или

2. ако документът трябва да бъде връчен, преди да е внесен в съда, в момента, когато е получен от отговорната за връчването служба, при условие че ищецът впоследствие не е пропуснал да предприеме изискуемите стъпки, за да внесе документа в съда.

РАЗДЕЛ 10

Временни, включително охранителни мерки

Член 31

Може да бъде подадено заявление пред съдилищата на държава, обвързана по настоящата конвенция, за такива временни, включително охранителни мерки, каквито съществуват съгласно законодателството на тази държава, дори ако съгласно настоящата конвенция съдилищата на друга държава, обвързана по настоящата конвенция, са компетентни по съществото на делото.

ДЯЛ III

ПРИЗНАВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

Член 32

За целите на настоящата конвенция "съдебно решение" означава всякакво съдебно решение, постановено от съд или правораздавателен орган на държава, обвързана по настоящата конвенция, както и да се нарича съдебното решение, включително декрет, разпореждане, решение или заповед за изпълнение, както и определенията за разходите или разноските от служител на съда.

РАЗДЕЛ 1

Признаване

Член 33

1. Съдебно решение, което е постановено в държава, обвързана по настоящата конвенция, се признава в другата държава, обвързана по настоящата конвенция, без да се изисква каквато и да е специална процедура.

2. Всяка заинтересована страна, която изисква признаването на съдебно решение като основен въпрос при спор, може в съответствие с процедурите, установени в раздели 2 и 3 от

настоящия дял, да поиска решение, с което да се признае съдебното решение.

3. Ако изходът на дело в съд на държава, обвързана по настоящата конвенция, зависи от произнасянето по инцидентно възникнал въпрос, този съд е компетентен по отношение на този въпрос.

Член 34

Съдебното решение не се признава:

1. ако признаването явно противоречи на публичната политика в държавата, в която се иска признаване;

2. когато то е постановено в отсъствие на страната, ако на ответника не е връчен документът за образуване на производството или равносвоен документ в достатъчен срок, за да има възможност да организира защитата си, освен ако ответникът не е успял да започне дело за оспорване на съдебното решение, когато е било възможно да стори това;

3. ако то противоречи на съдебно решение, постановено по спор между същите страни в държавата, в която се иска признаване;

4. ако то противоречи на по-рано постановено съдебно решение, постановено в друга държава, обвързана по настоящата конвенция, или в трета държава по същия предмет и между същите страни, при условие че по-ранното съдебно решение отговаря на условията, необходими за признаването му в сезираната държава.

Член 35

1. Освен това съдебно решение не се признава, ако то противоречи на раздели 3, 4 или 6 от дял II, както и в случаите, предвидени в член 68. Признаването на съдебното решение не може да бъде отказано в случаите, предвидени в член 64, параграф 3 или член 67, параграф 4.

2. При проверката на основанията за компетентността, посочена в предходния параграф, съдът или органът, който е сезиран, е обвързан от фактическите констатации, на основата на които съдът на държавата по произход е определил своята компетентност.

3. При спазване на параграф 1 не може да бъде преразглеждана компетентността на съда на държавата по произход. Критерият за публична политика, посочен в член 34, параграф 1, не може да се прилага по отношение на правилата относно компетентността.

Член 36

При никакви обстоятелства не се допуска преразглеждане по същество на чуждестранно съдебно решение.

Член 37

1. Съд на държава, обвързана по настоящата конвенция, в който се иска признаване на съдебно решение, постановено в друга държава,

обвързана по настоящата конвенция, може да спре разглеждането на делото, ако срещу съдебното решение е внесена обикновена жалба.

2. Съд на държава, обвързана по настоящата конвенция, в която се иска признаване на съдебно решение, постановено в Ирландия или в Обединеното кралство, може да спре разглеждането на делото, ако изпълнението е прекратено в държавата по произход, поради обжалване.

РАЗДЕЛ 2

Изпълнение

Член 38

1. Съдебно решение, постановено в държава, обвързана по настоящата конвенция, и подлежащо на изпълнение в тази държава, се изпълнява в друга държава, обвързана по настоящата конвенция, когато по искане на всяка заинтересована страна то бъде обявено за изпълнимо там.

2. При все това в Обединеното кралство такова съдебно решение се изпълнява в Англия и Уелс, в Шотландия или Северна Ирландия, когато по искане на всяка заинтересована страна то е било вписано за изпълнение в съответната част от територията на Обединеното кралство.

Член 39

1. Молбата се подава пред съда или компетентния орган, посочен в списъка в приложение II.

2. Местната компетентност се определя според местоживеенето на страната, срещу която се иска изпълнение, или според мястото на изпълнение.

Член 40

1. Процедурата за подаване на молба се урежда от законодателството на държавата, в която се иска изпълнението.

2. Молителят трябва да посочи съдебен адрес за връчване в съдебния район на съда, до който е подадена молбата. При все това, ако законодателството на държавата, където се иска изпълнение, не предвижда посочването на такъв адрес, молителят определя процесуален представител.

3. Към молбата се прилагат документите, посочени в член 53.

Член 41

Съдебното решение се обявява за изпълнимо веднага след завършване на формалностите по член 53, без да се прави преразглеждане по членове 34 и 35. Страната, по отношение на която се иска изпълнение, няма право на този етап от производството да прави изявления по молбата.

Член 42

1. Решението по молбата за декларация за изпълнимост се съобщава незабавно на молителя в съответствие с процедурата,

установена от законодателството на държавата, където се иска изпълнение.

2. Декларацията за изпълнимост се връчва на страната, срещу която се иска изпълнение, заедно със съдебното решение, ако то все още не е било връчено на тази страна.

Член 43

1. Решението по молбата за декларация за изпълнимост може да се обжалва от всяка от страните.

2. Жалбата се внася пред съда, посочен в списъка в приложение III.

3. Жалбата се разглежда в съответствие с процесуалните правила за състезателните производства.

4. Ако страната, срещу която се иска изпълнение, не се яви пред съда, сезиран с жалба, повдигната от молителя, се прилага член 26, параграфи от 2 до 4, дори когато страната, срещу която се иска изпълнение, няма местоживееене в някоя от държавите, обвързани по настоящата конвенция.

5. Жалба срещу декларацията за изпълнимост се внася до един месец от връчването на декларацията. Ако страната, срещу която се иска изпълнение, има местоживееене в държава, обвързана по настоящата конвенция, различна от тази, в която е издадена декларацията за изпълнимост, срокът за обжалване е два месеца и тече от датата на връчването, било лично на страната, или по нейното местоживееене. Не се допуска удължаване на срока поради голяма отдалеченост.

Член 44

Решението, постановено по жалбата, може да бъде обжалвано по реда, посочен в приложение IV.

Член 45

1. Съдът, пред който е подадена жалбата съгласно член 43 или 44, отказва или отменя декларация за изпълнимост само на някое от основанията, посочени в членове 34 и 35. Той произнася решението си незабавно.

2. При никакви обстоятелства не се допуска преразглеждане на чуждестранно съдебно решение по същество.

Член 46

1. Съдът, пред който е подадена жалбата по член 43 или 44, по искане на страната, срещу която се иска изпълнение, може да спре производството, ако срещу съдебното решение в държавата по произход е подадена обикновена жалба или ако все още не е изтекъл срокът за подаване на такава жалба; в последния случай съдът може да посочи срока, в рамките на който трябва да се подаде жалбата.

2. Когато съдебното решение е постановено в Ирландия или Обединеното кралство, всяка форма на обжалване, предвидена в

държавата по произход, ще се счита за обикновена жалба за целите на параграф 1.

3. Съдът може да постанови изпълнението и в зависимост от даване на обезпечение, определено от него.

Член 47

1. Когато съдебно решение трябва да бъде признато в съответствие с настоящата конвенция, нищо не възпрепятства молителя да се възползва от временни, включително охранителни мерки в съответствие със законодателството на сезираната държава, без да се изисква декларацията за изпълнимост по член 41.

2. Декларацията за изпълнимост съдържа в себе си оправомощаване да се предприемат всякакви охранителни мерки.

3. По време на срока за обжалване съгласно член 43, параграф 5 на декларацията за изпълнимост и произнасяне по жалбата, не могат да се предприемат никакви други мерки за изпълнение освен охранителни срещу имуществото на страната, срещу която се иска изпълнение.

Член 48

1. Когато чуждестранно съдебно решение е постановено по отношение на няколко дела и декларацията за изпълнимост не може да бъде издадена за всички от тях, съдът или компетентният орган я издава за едно или повече от тях.

2. Молител може да изисква декларация за изпълнимост и само по отношение на части от съдебно решение.

Член 49

Чуждестранно съдебно решение, с което се нарежда периодично плащане посредством глоби, е изпълнимо в държавата, където се иска изпълнение, само ако размерът на плащането е бил окончателно определен от съдилищата на държавата по произход на съдебното решение.

Член 50

1. Молител, който в държавата по произход се е възползвал от цялостна или частична правна помощ или е бил освободен от разходи или разноски, има право в производството, посочено в настоящия раздел, да се ползва от най-благоприятната правна помощ или от най-голямото освобождаване от разходи и разноски, които се предвиждат съгласно правото на сезираната държава.

2. При все това молител, който изисква прилагане на решение, постановено от административен орган в Дания, Исландия или Норвегия по отношение на издръжка може, в сезираната държава, да предяви ползите по параграф 1, ако представи декларация от датското, исландското или норвежкото Министерство на правосъдието, която да удостоверява, че той отговаря на

икономическите изисквания за отпускане на пълна или частична правна помощ или освобождаване от разходи или разноси.

Член 51

Няма да се иска никакво обезпечение, гаранция или депозит, както и да са описани, от страната, която в една държава, обвързана по настоящата конвенция, моли за изпълнение на съдебно решение, постановено в друга държава, обвързана по настоящата конвенция, въз основа на обстоятелството, че тя е чужд гражданин или че няма местоживееене или пребиваване в държавата, в която се иска изпълнение.

Член 52

В производството за издаване на декларация за изпълнимост в държавата, където се иска изпълнение, не може да се изискват каквито и да е такси, изчислени въз основа на цената на въпросния иск.

РАЗДЕЛ 3

Общи разпоредби

Член 53

1. Една страна, която иска признаване или подава молба за декларация за изпълнимост, представя копие от съдебното решение, което отговаря на необходимите условия за установяване на автентичността му.

2. Страна, която кандидатства за декларация за изпълнимост, също така представя сертификата, посочен в член 54, без да се засяга член 55.

Член 54

Съдът или компетентния орган на държава, обвързана по настоящата конвенция, където е постановено съдебно решение, издава по искане на всяка заинтересована страна сертификат съгласно стандартния формуляр, посочен в приложение V към настоящата конвенция.

Член 55

1. Ако сертификатът, посочен в член 54, не бъде представен, съдът или компетентният орган може да укаже срок за представянето му или да приеме равностоен документ, или ако счита, че разполага с достатъчна информация преди това, може да не изиска представянето му.

2. Ако съдът или компетентният орган го изискват, се представя превод на документите. Преводът се заверява от лице, квалифицирано да направи това в една от държавите, обвързани по настоящата конвенция.

Член 56

Не се изисква легализация или друга подобна формалност по отношение на документите, посочени в член 53 или член 55,

параграф 2, или по отношение на документ, който определя процесуален представител.

ДЯЛ IV

АВТЕНТИЧНИ ИНСТРУМЕНТИ И СЪДЕБНИ СПОГОДБИ

Член 57

1. Документ, който е формално съставен или регистриран като автентичен инструмент и има изпълнителна сила в някоя държава, обвързана по настоящата конвенция, се обявява за изпълним в друга държава, обвързана по настоящата конвенция, по молба, направена в съответствие с процедурите, предвидени в член 38 и следващите. Съдът, пред който е подадена жалба съгласно член 43 или 44, отказва или отменя декларация за изпълнимост само ако изпълнението на инструмента явно противоречи на публичната политика в сезираната държава.

2. Договорености във връзка със задължения за издръжка, постигнати с административните органи или удостоверени от тях, също така се считат за автентични инструменти по смисъла на параграф 1.

3. Представеният инструмент трябва да отговаря на необходимите условия за установяване на автентичността му в държавата по произход.

4. Ако е подходящо, се прилага дял III, раздел 3. Компетентният орган в държавата, обвързана по настоящата конвенция, където е изготвен или регистриран автентичен инструмент, издава по искане на всяка заинтересована страна сертификат съгласно стандартния формуляр в приложение VI към настоящата конвенция.

Член 58

Спогодба, която е одобрена от съд в хода на делото и която е изпълнима в държава, обвързана по настоящата конвенция, където е сключена, е изпълнима в сезираната държава при същите обстоятелства като автентичните инструменти. Съдът или компетентният орган на държавата, обвързана по настоящата конвенция, където е одобрена съдебната спогодба, издава по искане на всяка заинтересована страна сертификат съгласно стандартния формуляр в приложение V към настоящата конвенция.

ДЯЛ V

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 59

1. За да определи дали една страна има местоживее в държава, обвързана по настоящата конвенция, чиито съдилища са сезирани по дело, съдът прилага вътрешното си право.

2. Ако една страна няма местоживее в държава, чиито съдилища са сезирани по дадено дело, тогава, за да се определи дали страната има местоживее в друга държава, обвързана по

настоящата конвенция, съдът прилага правото на тази държава-членка.

Член 60

1. За целите на настоящата конвенция търговско дружество или друго юридическо лице, или сдружение на физически и юридически лица има местоживееене на мястото, където се намира неговото:

- а) седалище според устройствения акт; или
- б) централно управление; или
- в) основно място на стопанска дейност.

2. За да се определи дали доверителната собственост (trust) се намира в държава, обвързана по настоящата конвенция, чиито съдилища са сезирани по делото, съдът прилага своите правила за международно частно право.

Член 61

Без да се засягат по-благоприятни разпоредби на националното право, лица, които имат местоживееене в държава, обвързана по настоящата конвенция, и които са преследвани в наказателните съдилища на друга държава, обвързана по настоящата конвенция, на която не са граждани, за престъпление, което не е извършено умишлено, могат да бъдат защитавани от квалифицирани лица, дори ако те не се явят лично. При все това сезираният съд по делото може да нареди лично явяване. В случай на неявяване съдебното решение, постановено по гражданското дело, без засегнатото лице да е могло да организира защитата си, не следва да бъде признавано или изпълнено в другата държава, обвързана по настоящата конвенция.

Член 62

За целите на настоящата конвенция понятието "съд" включва всякакви органи, определени от държава, обвързана по настоящата конвенция, като компетентни по дела, попадащи в обхвата на настоящата конвенция.

ДЯЛ VI

ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 63

1. Настоящата конвенция се прилага само по отношение на заведени съдебни производства, които са образувани по отношение на документи, официално съставени или вписани като автентични инструменти след влизането на същата в сила, в страната по произход, а в случаите, в които е необходимо признаване или изпълнение на решение или на автентични инструменти — в сезираната държава.

2. При все това, ако съдебното производство в държавата по произход е образувано преди влизането в сила на настоящата конвенция, съдебните решения, постановени след датата на влизане

в сила, се признават и изпълняват в съответствие с разпоредбите на дял III ако компетентността се основава на правила, които съответстват на предвидените или в дял II, или в конвенция, сключена между държавата по произход и сезираната държава, която е била в сила при образуване на производството.

ДЯЛ VII

ВРЪЗКА С ДРУГИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 64

При спазване на разпоредбите на член 63, параграф 2 и членове 65 и 66 в отношенията между държавите, обвързани по настоящата конвенция, посочената конвенция заменя двустранните и многостранните споразумения, сключени между тях, относно същите дела като тези, за които се прилага настоящата конвенция. Заменят се конвенциите, посочени в приложение VII.

Член 65

1. Конвенциите, посочени в член 64, остават в сила по отношение на областите, спрямо които не се прилага настоящата конвенция.

2. Те остават в сила по отношение на постановени съдебни решения и официално изготвени документи или такива, които са регистрирани като автентични инструменти преди влизането в сила на настоящата конвенция.

Член 66

1. Настоящата конвенция не засяга действието на конвенции, по които са страни договарящите се страни и/или държавите, обвързани по настоящата конвенция, и които във връзка със специфични области уреждат компетентността или признаването и изпълнението на съдебни решения. Без да се засягат задълженията, произтичащи от други споразумения между някои от договарящите се страни, настоящата конвенция не възпира договарящите се страни да сключват подобни конвенции.

2. Настоящата конвенция не пречи на съд на държава, обвързана по настоящата конвенция, която е страна по конвенция, отнасяща се до специфична област, да се признае за компетентен по отношение на тази конвенция, дори когато ответникът е с местоживееене в друга държава, обвързана по настоящата конвенция, която не е страна по тази конвенция. Във всички случаи сезираният съд прилага член 26 от настоящата конвенция.

3. Съдебните решения, постановени в държава, обвързана по настоящата конвенция, от съд, който се е признал за компетентен по отношение на конвенция, отнасяща се до специфична област, се признават и изпълняват в другите държави, обвързани по

настоящата конвенция, в съответствие с дял III от настоящата конвенция.

4. Освен на основанията, предвидени в дял III, признаване или изпълнение може да бъде отказано, ако сезираната държава не е обвързана по конвенцията, отнасяща се до специфична област, и ако лицето, по отношение на което се иска признаване или изпълнение, има местоживееене в тази държава, или ако сезираната държава е държава-членка на Европейската общност и съгласно конвенциите, които би следвало да бъдат сключени от Европейската общност, в която и да е от нейните държави-членки, освен ако съдебното решение не може да бъде признато или изпълнено по силата на правна норма в сезираната държава.

5. Когато конвенция, отнасяща се до специфична област, по която са страни както държавата по произход, така и сезираната държава, установява условия за признаване и изпълнение на съдебни решения, се прилагат тези условия. Във всички случаи могат да бъдат приложени разпоредбите на настоящата конвенция относно процедурата за признаване и изпълнение на съдебни решения.

Член 67

1. Настоящата конвенция не засяга споразуменията, по силата на които държавите, обвързани по настоящата конвенция, са се задължили преди влизането в сила на настоящата конвенция да не признават съдебни решения, издадени в други държави, страни по тази конвенция, срещу ответници, които имат местоживееене или обичайно пребиваване в трета държава, когато в случаите, предвидени в член 4, съдебното решение би могло да се основава единствено на компетентността, определена в член 3, параграф 2. Без да се засягат задълженията, произтичащи от други споразумения между някои от договарящите се страни, настоящата конвенция не възпира договарящите се страни да сключват подобни конвенции.

2. При все това договаряща се страна не може да се задължи към трета държава да не признава съдебно решение, постановено в друга държава, обвързана по настоящата конвенция, от съд, който основава своята компетентност на наличието в тази държава на недвижим имот, принадлежащ на ответника, или на конфискация от страна на ищеца на недвижим имот, които се намират там:

а) ако искът е предявен, за да установи или защити правото на собственост или други вещни права върху този недвижим имот, за да установи правото на разпореждане или има за предмет други права, свързани с такъв имот, или

б) ако недвижимият имот представлява обезпечение на задължение, което е предмет на делото по същество.

ДЯЛ VIII

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 68

1. Конвенцията е открита за подписване, които към момента на откриването за подписване са членки на ЦЕФТА.

2. Настоящата конвенция подлежи на ратифициране от подписващите страни. Инструментите за ратификация се депозират в Министерство на правосъдието на Република Босна и Херцеговина, който е депозитар на настоящата конвенция.

3. В момента на ратифицирането договарящите се страни могат да подадат декларации в съответствие с членове I, II и III от протокол 1.

4. Конвенцията влиза в сила на първия ден от шестия месец след датата, на която две държави членки на ЦЕФТА, депозират техните инструменти за ратифициране.

5. Конвенцията влиза в сила по отношение на всяка друга страна на първия ден от третия месец след депозирането на инструментите ѝ за ратифициране.

Член 69

1. След влизането ѝ в сила настоящата конвенция ще бъде открита за присъединяване към нея на:

а) държавите, които след откриването на настоящата конвенция за подписване станат членки на Европейската асоциация за свободна търговия, в съответствие с условията, предвидени в член 70;

б) държави-членки на Европейската общност, които действат от името на определени неевропейски територии, които са част от територията на тази държава-членка или за чиито външни отношения тази държава-членка носи отговорност, в съответствие с условията, предвидени в член 70;

в) всяка друга държава в съответствие с условията, предвидени в член 71.

2. Държавите, посочени в параграф 1, които желаят да станат договаряща се страна по настоящата конвенция, подават своята молба до депозитаря. Молбата, включително информацията, посочена в членове 70 и 71, трябва да бъдат придружени от превод на английски и френски език.

Член 70

1. Всяка държава, посочена в член 69, параграф 1, буква а), която желае да стане договаряща се страна по настоящата конвенция:

а) съобщава информацията, изисквана за заявяване по настоящата конвенция;

б) може да подаде декларации в съответствие с членове I и III от протокол 1.

2. Депозитарят предава всякаква информация, получена в съответствие с параграф 1, до другите договарящи се страни преди депозиране на инструмента за присъединяване от страна на съответната държава.

Член 71

1. Всяка държава, посочена в член 70, параграф 1, буква в), която желае да стане договаряща се страна по настоящата конвенция:

а) съобщава информацията, изисквана за заявяване по настоящата конвенция;

б) може да подаде декларации в съответствие с членове I и III от протокол 1; и

в) предоставя информация на депозитаря относно:

1. нейната съдебна система, включително информация за назначаването и независимостта на съдиите;

2. нейното вътрешно законодателство относно гражданското съдопроизводство и изпълнението на съдебните решения; и

3. нейното частно международно право относно гражданското съдопроизводство.

2. Депозитарят предава всякаква информация, получена в съответствие с параграф 1, до другите договарящи страни, преди да отправи покана до съответната държава да се присъедини в съответствие с параграф 3 от настоящия член.

3. Без да се засяга параграф 4, депозитарят приканва съответната държава да се присъедини само ако е получил единодушното съгласие на договарящите се страни. Договарящите се страни се стремят да дадат своето съгласие най-късно до една година след поканата на депозитаря.

4. Конвенцията влиза в сила само за взаимоотношения между присъединяващата се държава и договарящите се страни, които не са изразили никакви възражения относно присъединяването преди първия ден от третия месец, следващ депозирането на инструмента за присъединяване.

Член 72

1. Инструментите за присъединяване се депозират при депозитаря.

2. По отношение на присъединяващата се държава, посочена в член 69, конвенцията влиза в сила на първия ден от третия месец, следващ депозирането на инструмента за присъединяване. Считано от този момент, присъединяващата се държава се смята за договаряща се страна по конвенцията.

3. Всяка договаряща се страна може да подаде до депозитаря текст от настоящата конвенция на езика или на езиците на съответната договаряща се страна, който е автентичен, ако така

са се споразумели договарящите се страни в съответствие с член 4 от протокол 2.

Член 73

1. Настоящата конвенция се сключва за неограничен период.
2. Всяка договаряща се страна може във всеки момент да денонсира настоящата конвенция чрез изпращане на нотификация до депозитаря.
3. Денонсирането влиза в сила в края на календарната година след изтичане на период от шест месеца, считано от датата на получаване на нотификацията за денонсиране от депозитаря.

Член 74

Към настоящата конвенция е приложено следното:

- протокол 1 относно определени въпроси на компетентността, процедурата и изпълнението,
- протокол 2 относно единното тълкуване на настоящата конвенция и относно постоянния комитет,
- протокол 3 относно прилагането на член 67 от настоящата конвенция,
- приложения I—IV и приложение VII, съдържащи информация, свързана с прилагането на настоящата конвенция,
- приложения V и VI, съдържащи сертификатите, посочени в членове 54, 58 и 57 от настоящата конвенция,
- приложение VIII, съдържащо автентичните езици, посочени в член 79 от настоящата конвенция, и
- приложение IX относно прилагането на член II от протокол 1.

Тези протоколи и приложения представляват неразделна част от настоящата конвенция.

Член 75

Без да се засяга член 76, всяка договаряща се страна може да изиска преразглеждане на настоящата конвенция. За тази цел депозитарят свиква постоянния комитет, предвиден в член 4 от протокол 2.

Член 76

1. Договарящите се страни съобщават на депозитаря текста на разпоредбите от законите, които изменят списъците, посочени в приложения I—IV, както и всякакви заличавания или добавяния в списъка, посочен в приложение VII, и датата на тяхното влизане в сила. Тези сведения, придружени от превод на английски и френски език, се предоставят в рамките на разумен срок преди влизането им в сила. Депозитарят, след консултации с постоянния комитет в съответствие с член 4 от протокол 2, съответно променя въпросните приложения. За тази цел договарящите се страни предоставят превод на промените на техните езици.

2. Всяко изменение на приложения V—VI и VIII—IX от настоящата конвенция се приема от постоянния комитет в съответствие с член 4 от протокол 2.

Член 77

1. Депозитарят нотифицира договарящите се страни за:

а) депозирането на всеки инструмент за ратифициране или присъединяване;

б) датите на влизане в сила на настоящата конвенция по отношение на договарящите се страни;

в) всяка декларация, получена в съответствие с членове I—IV от протокол 1;

г) всяко съобщение, направено в съответствие с член 73, параграф 2, член 76, параграф 1.

2. Нотификациите се придружават от преводи на английски език.

Член 78

Настоящата конвенция, съставена в един оригинал на езиците, изброени в приложение VIII, като всички текстове са еднакво автентични, се депозира във Министерство на правосъдието на Република Босна и Херцеговина. Министерството на правосъдието на Република Босна и Херцеговина предава заверени копия на всяка договаряща се страна.

В ДОКАЗАТЕЛСТВО ЗА КОЕТО долуподписаните упълномощени представители поставят собственоръчен подпис под настоящата конвенция

Съставено в Сараево на

Протокол 1

относно определени въпроси на компетентността,
производството и изпълнението

ВИСОКОДОГОВАРЯЩИТЕ СЕ СТРАНИ СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА
СЛЕДНОТО:

Член I

1. Съдебните и извънсъдебните документи, съставени в една от държавите, обвързани по настоящата конвенция, които трябва да бъдат връчени на лица в друга държава, обвързана по настоящата конвенция, се предават в съответствие с процедурите, предвидени в конвенциите и споразуменията, които се прилагат между тези държави.

2. Освен ако договарящата се страна, на чиято територия трябва да се осъществи връчването, не възрази чрез декларация до

депозитаря, такива документи могат също да бъдат изпратени от съответните служебни лица на държавата, в която документът е съставен направо на съответните служебни лица на тази държава, където адресатът може да бъде открит. В този случай служебното лице на държавата по произход изпраща копие от документа до служебното лице на сезираната държава, което е оправомощено да го прехвърли на адресата. Документът се прехвърля по начина, описан в законодателството на сезираната държава. Прехвърлянето се удостоверява чрез протокол, изпратен направо до служебното лице на държавата по произход.

Член II

1. Компетентността, определена в член 6, параграф 2 и член 11, по дела за поръчителство или гаранция или в други дела на трета страна, може да се изключи в държавите, обвързани по настоящата конвенция, посочени в приложение IX. Всяко лице с местоживееене в друга държава, обвързана по настоящата конвенция, може да бъде съдено в съдилищата на тази държава в съответствие с правилата, посочени в приложение IX.

2. Съдебни решения, постановени в други държави, обвързани по настоящата конвенция на основание член 6, параграф 2 или член 11 се признават и изпълняват в държавите, посочени в параграфи 1 и 2, в съответствие с дял III. Правните последици, които съдебни решения, постановени в тези държави, може да имат върху трети страни в резултат на прилагането на параграфи 1 и 2, също се признават в другите държави, обвързани по настоящата конвенция.

Член III

1. По отношение на съдебни решения, постановени в присъединяваща се държава и посочени в член 69, параграф 1, буква б), договарящите се страни могат да си запазят чрез декларация правото, посочено в член 39, да проучват по собствена инициатива дали съществуват или не някои от основанията за отказване на признаване и изпълнение на съдебно решение, без с това да се засягат разпоредбите на член 41.

2. Ако дадена договаряща се страна е направила подобна резерва спрямо присъединяваща се държава, както е посочено в параграф 1, тази присъединяваща се държава може чрез декларация да си запази същото право по отношение на съдебните решения, постановени от съдилищата на тази договаряща се страна.

4. Декларациите са валидни в продължение на пет години, като може да се подновяват в края на този период. Договарящата се страна нотифицира за подновяването на декларацията, посочена в параграф 1, не по-късно от шест месеца преди края на този период. Присъединяваща се държава може да поднови своята декларация по

параграф 2 само след като е подновила съответната декларация по параграф 1.

Член IV

Декларациите, посочени в настоящия протокол, може да бъдат оттеглени по всяко време чрез нотификация до депозитаря. Нотификацията се придружава от превод на английски и френски език. Договарящите се страни осигуряват преводи на собствените си езици. Всяко такова оттегляне влиза в сила на първия ден от третия месец след нотифицирането.